

การศึกษาเพื่อสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยใช้วิธีการของโคดาไล

THE CREATIVITY OF THE BASIC KEYBOARD METHOD USING KODALY

METHODOLOGY

ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์

PRAPANSAK PUM-IN

สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

WESTERN MUSIC DEPARTMENT, FACULTY OF FINE ARTS, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสอนแบบ โคดาไล(Kodaly Method) การสร้างแบบเรียน และชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยใช้วิธีการของโคดาไล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีการสอนคีย์บอร์ดของโคดาไล โดยชุดการสอนนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ดนตรีช่วยสอน และนำผลการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จำเป็นในการสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดมากำหนดเนื้อหาของการเรียน จากนั้นทดลองสร้างชุดการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบโคดาไลในทุกสาระการเรียนรู้ ผลการวิจัยปรากฏว่า สามารถสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดโดยใช้แนวคิดของโคดาไล ได้ในสาระการเรียนรู้ดนตรีต่อไปนี้ (1) ระดับเสียง (Pitch) (2) จังหวะ(Rhythm) (3) ท่วงทำนอง(Melody) (4) เสียงประสาน (Harmony) และ (5) ความเป็นดนตรี (Musicianship)

จากผลการวิจัย พบว่าวิธีการสอนดนตรีในระบบโคดาไลสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิธีการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรีในระดับพื้นฐานได้ดียังยิ่ง สามารถสอนผู้เรียนในระดับปฐมวัยให้เข้าใจสัญลักษณ์ทางดนตรีและการอ่านโน้ต เรื่องจังหวะ ระดับเสียง ประโยคเพลง สามารถสร้างเป็นบทเพลงฝึกหัดขึ้นมาใหม่ได้ไม่สิ้นสุด และสามารถเติมเต็มแนวคิดทางดนตรี ได้ตามแต่ที่ผู้เขียนแบบเรียนต้องการ เช่น การสร้างวรรณคดีดนตรีอย่างง่าย เพื่อให้ผู้เรียน เกิดความสนุกสนานและอยากเรียนรู้ เหล่านี้รวมถึงจิตวิทยาการสอนดนตรีอันเป็นมรดกทางการสอนดนตรีศึกษาที่โคดาไลได้วางรากฐาน ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปพัฒนาการเรียนดนตรีต่อไป

คำสำคัญ : การสอนเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด การเรียนดนตรีระบบโคดาไล ดนตรีศึกษา

Abstract

The purpose of this research is to study and to create the Basic Keyboard Method using Kodaly Methodology , the researcher has collected data of Kodaly Methodology , Keyboard teaching, and Computer music for teaching. The results were as follows:

The Basic Keyboard Method of Kodaly Methodology in music study as following: (1) Pitch (2) Rhythm (3) Melody (4) Harmony and (5) Musicianship.

The Research shows that Kodaly method can use particularly well in teaching basic music instrument. It also can make students understand the music symbol and notation notation and how to read the notes along with understanding the concept of creative a music such as Rhythm, Pitch, Phrasing. These methods also help students in understanding music literature besides, which helping students to have fun and have good attitude.

However, the psychology of teaching musical heritage through music education of Kodaly concept is particularly useful in the development of the music education in the future.

Keyword : Keyboard Music Teaching, Teaching Keyboard Music, Kodaly Method, Music Education

บทนำ

ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่อยู่ควบคู่กับมนุษย์เสมอมา ได้รับการพัฒนาให้มีความไพเราะ ความสลับซับซ้อนไปตามจินตนาการและแรงบันดาลใจของผู้ประพันธ์เพลง นอกจากนั้นมนุษย์ยังพยายามขยายข้อจำกัดของเครื่องดนตรีให้สามารถบรรเลงได้กว้างขวาง และมีเทคนิคการบรรเลงที่พิสดารอันแสดงศักยภาพขั้นสูงของมนุษย์ วิชาการดนตรียังรวมไปถึงวิชาการทฤษฎีดนตรี ซึ่งนักแต่งเพลง นักดนตรี ครูดนตรีและผู้เรียนดนตรีทุกคนต้องผ่านการศึกษาทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น วิชาการปฏิบัติดนตรี การประพันธ์เพลง ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาต่อยอดในแขนงต่างๆ ตามความสามารถและความถนัดได้ และวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและซาบซึ้งต่อการเรียนดนตรีได้ดีที่สุด คือ การให้ความรู้ความเข้าใจด้วยการให้ประสบการณ์การเรียนรู้จริง เช่น การเล่นดนตรี การทำกิจกรรมดนตรี การฟังดนตรี เป็นต้น ในปัจจุบันนี้ ดนตรีถือเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าศาสตร์แขนงอื่นๆ และได้บรรจุในหลักสูตรให้เรียนกันตั้งแต่ปฐมวัย การเรียนดนตรีภาคปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กทุกคน ดนตรีจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนมากกว่าเพียงแค่เป็นความบันเทิงเท่านั้น

ทางด้าน การเรียนการสอนดนตรีศึกษานั้น มีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นโดยมีวิธีการสอนที่น่าเสนอขั้นตอนอย่างง่ายสำหรับเด็ก ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนดนตรีที่นิยมในวงการศึกษาดนตรีสากล ที่ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อเป็นแนวทาง ได้แก่ การสอนดนตรีของโคดาย (Kodaly Approach), การสอนดนตรีของดาลโครซ (Dalcroze Approach), การสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff Schulerwerk) การสอนดนตรีของซูซูกิ (Suzuki Method), และการสอนดนตรีของมอนเตสซอรี (Montessori)

การสอนดนตรีของโคดาย(Kodaly Approach) โซลตัน โคดาย(Zoltan Kodaly, 1882-1967) นักการศึกษา ดนตรีและผู้ประพันธ์เพลงคนสำคัญของฮังการี ซึ่งมีหลักการสอนดนตรีโดยการจัดลำดับเนื้อหาและกิจกรรมดนตรีให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก โดยมีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก เน้นการสอนร้องเพลงเป็นหลัก การร้องเพลงเป็นการใช้เสียงที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติซึ่งเด็กคุ้นเคยอยู่แล้ว ผูกควบคู่กับการอ่านโน้ตจนสามารถอ่านและเขียนโน้ตดนตรีได้ โคดายมีความคิดว่า ดนตรีสำหรับเด็กมีความสำคัญและต้องพัฒนาเช่นเดียวกับภาษา เด็กควรฟังดนตรีก่อนแสดงออกทางการร้องหรือการเล่น และเมื่อเขามีประสบการณ์เพียงพอก็สามารถฝึกการอ่านและเขียนภาษาดนตรีได้ โคดายมีวิธีการใช้สัญลักษณ์มือในกิจกรรมการสอน และใช้การอ่านโน้ตด้วยระบบซอล-ฟา ซึ่งมีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ซึ่งสามารถฝึกสอดประสานทางดนตรีผู้เรียนได้ทั้งเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ทำนอง และการประสานเสียงโดยการร้องเพลงตามแบบฝึกหัดของโคดายซึ่งมีการแบ่งเป็นระดับขั้นต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

การสอนดนตรีของดาลโครซ (Dalcroze Approach) เอมีล ซาคส์ ดาลโคร (Emile Jaques Dalcroze, 1865 – 1950) ผู้ประพันธ์เพลงและนักดนตรีศึกษาชาวสวิส ดาลโครซมีหลักการสอนดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวจังหวะเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ใช้ชื่อว่า “ยูริธึมิก” (Eurhythmics) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตั้งใจฟังเสียงอย่างมีสมาธิ และตอบสนองต่อองค์ประกอบของดนตรีง่ายๆ ในเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ความดังเบา ความยาวสั้น นอกจากนั้นดาลโครซยังใช้หลักการสอนโซลเฟจ (Solfege) ซึ่งเป็นการฝึกการอ่านและการฟังเพื่อจดจำระดับเสียงต่างๆ บนบรรทัดห้าเส้น รวมถึงการอิมโพรไว (Improvisation) ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรีในทันทีทันใด โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเอง ซึ่งช่วยส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามพัฒนาการของเด็ก วิธีสอนตามแนวทางของดาลโครซนี้ได้ชี้ให้เห็นชัดว่ามีการให้ความสำคัญของการฝึกสอดประสานทางด้านต่างๆ เช่น จังหวะ ระดับเสียง ความแตกต่างของเสียง โดยใช้กิจกรรมการสอนยูริธึมิก การสอนโซลเฟจ และการอิมโพร-ไวเซชันเป็นสื่อ และมีลำดับขั้นตอนจากง่ายมาหายากตามพัฒนาการของเด็ก

การสอนดนตรีของออร์ฟ (Orff Schulerwerk) คาร์ล ออร์ฟ (Carl Orff, 1895 - 1982) นักประพันธ์เพลงและนักดนตรีศึกษาชาวเยอรมัน ผู้คิดค้นวิธีการสอนดนตรีผ่านสื่อการสอนที่เป็นเครื่องดนตรีระนาด แต่หลักการสำคัญไม่ได้อยู่ที่การที่เด็กเล่นดนตรีระนาดเป็นอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ออร์ฟมีความเชื่อว่าดนตรีเบื้องต้นสำหรับเด็กนั้นควรเป็นดนตรีที่สามารถแสดงออกได้โดยง่าย การสอนของเขา รวมเอาดนตรี การเคลื่อนไหว และการพูดเข้าด้วยกัน ในการปฏิบัติเขาได้เน้นเรื่องจังหวะในการฝึกเบื้องต้น และกิจกรรมสร้างสรรค์อิสระโดยเป็นการร้องเพลง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรีระนาดที่มีระดับเสียงต่างๆ ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้จังหวะ ระดับเสียง การอ่านโน้ต การประสานเสียง รูปแบบบทเพลง ลีลาเสียง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสัญลักษณ์ดนตรีไปพร้อมๆกัน ซึ่งเป็นการฝึกโสตประสาททางดนตรีด้านต่างๆ ด้วยการฟัง การร้อง และการบรรเลงเครื่องดนตรีโดยตรง

การสอนดนตรีของซุซูกิ (Suzuki Method) ชินอิจิ ซุซูกิ (Shinichi Suzuki, 1898 - 1998) นักการศึกษาและครูไวโอลินชาวญี่ปุ่น เป็นเวลากว่า 50 ปีมาแล้วที่ซุซูกิพบความจริงเกี่ยวกับการเรียนภาษาแม่ของเด็กทั่วโลกและได้นำมาพัฒนาให้เข้ากับการเรียนดนตรี ซุซูกิได้สังเกตว่าเด็กสามารถพูดภาษาของตนเองได้ก่อนที่จะเรียนการอ่านและการเขียน เป็นเพราะการฟังและการเลียนแบบนั่นเอง ดังนั้นการฟังดนตรีต้นฉบับ การเลียนแบบครูและการทำซ้ำบ่อยๆ เด็กย่อมสามารถให้บรรเลงเครื่องดนตรีได้อย่างดี ซุซูกิได้คัดเลือกบทเพลงในระดับต่างๆ ตามความยากง่าย ในวิธีการเรียนของซุซูกิ เด็กเรียนรู้สาระดนตรีต่างๆ และการปฏิบัติดนตรีมากกว่าเทคนิคต่างๆ การคัดเลือกบทเพลงในแบบฝึกหัดของซุซูกิได้นำเสนออย่างเป็นขั้นตอนและมีกระบวนการพัฒนา ต้องปฏิบัติด้วยความสม่ำเสมอ มาตรฐานของบทเพลงฝึกมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนดนตรีขั้นสูงขึ้นไป แม้ซุซูกิจะไม่ได้เน้นการฝึกโสตประสาทในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับวิธีของโคดาอู ออร์ฟและดาลโครซ แต่เมื่อพิจารณาถึงวิธีการของเขาแล้วจะพบว่ามีการเน้นขั้นตอนของการฟังเป็นพื้นฐานแรก จากนั้นจึงเป็นขั้นตอนของการปฏิบัติเครื่องดนตรี ซึ่งนับว่าเป็นการฝึกโสตประสาทและนำมาปฏิบัติบนเครื่องดนตรีโดยตรง และสามารถประเมินผลได้จากการเล่นเครื่องดนตรีนั่นเอง

การสอนดนตรีแบบมอนเตสซอรี (Montessori) แพทย์หญิงมาเรีย มอนเตสซอรี ผู้วางแนวทางการสอนดนตรีแบบมอนเตสซอรี ได้ศึกษาและอาศัยหลักการนายแพทย์เอ็ดเวิร์ด เซอแกง (Edward Seguin) ผู้ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของนายแพทย์อิทาร์ด (Itard) ผู้ซึ่งวางรากฐานวิชาแพทย์ศาสตร์เกี่ยวกับการบำบัดโรคในหูโดยตรง (Otology) โดยนายแพทย์อิทาร์ดได้ฝึกเด็กหูหนวกและเป็นใบ้ให้สามารถฟังเสียงและพูดได้ โดยใช้ประสาทสัมผัสทุกประการเข้าช่วย

แพทย์หญิงมาเรีย มอนเตสซอรี ได้ทำการสอนเด็กปัญญาอ่อนให้สามารถสอบผ่านประโยคประถมศึกษาได้ทุกคน และได้ประยุกต์วิธีการสอนนี้มาใช้ในเด็กเล็กธรรมดา และได้อุทิศเวลาตลอดชีวิตในการสาธิตการสอนแบบ "มอนเตสซอรี" และเธอได้กล่าววาทะของเธอเป็น A Scientific System of Education โดยแท้ ซึ่งทฤษฎีของเธอสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก เช่น งานของพีอาเจต์, กิเซลล์, บรูเนอร์, เบาเออร์ ฯลฯ ย่อมเป็นการอธิบายได้อย่างดีว่า "มอนเตสซอรี" ได้ผลดีในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ในชั้นเรียนแบบ "มอนเตสซอรี" มีการให้ความสำคัญของการแนะนำดนตรีต่อเด็กที่โรงเรียนตัวอย่าง (The Model Montessori School) แห่งกรุงเวียนนา ครูได้คัดเลือกเพลงพื้นเมืองและเพลงคลาสสิกจากประเทศทั่วโลกเอาไว้ใช้ประกอบการเรียนของเด็ก และให้โอกาสในการฝึก ดังต่อไปนี้

กระบวนการของการเรียนรู้ของมอนเตสซอรีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนดนตรีแก่เด็ก มี 3 ขั้นตอน คือ Imitation การเลียนแบบ โดยมีครูเป็นต้นแบบของเด็ก Recognition การจดจำและการแยกแยะความแตกต่างของเสียงที่ได้ฟัง Intonation การเปล่งเสียงร้องอย่างถูกต้องเป็นการทดสอบขั้นสุดท้ายว่าเด็กมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้

ทฤษฎีการสอนดนตรีที่ได้นำเสนอมานี้เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีการสอนดนตรีที่นิยมใช้กันไปทั่วโลก จึงเป็นหลักพิจารณาในเบื้องต้นว่า ในการศึกษาดนตรีต่างประเทศนั้นเน้นความสนใจในการพัฒนาศักยภาพดนตรีในเด็กเล็กอย่างมากและบางหลักสูตรก็ไม่ได้เริ่มต้นเรียนดนตรีด้วยเครื่องดนตรีโดยตรง แต่ใช้การฟังเพลง การร้องเพลง

และการสร้างความรู้สึกรับรู้เกี่ยวกับเสียงดนตรีและแสดงออกด้วยวิธีการต่าง ๆ เมื่อเด็กได้เกิดความรู้สึกตอบสนองต่อเสียงดนตรีดีแล้ว ครูจึงเริ่มเข้าสู่การบรรเลงเรื่องดนตรี การสอนอ่านโน้ต ฯลฯ ซึ่งเป็นขั้นตอนการสอนที่เป็นธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้ค้นพบการจากประสบการณ์การสอนดนตรีของตนเองว่า แบบฝึกเครื่องดนตรีขั้นพื้นฐานมักไม่ได้ใช้หลักการของทฤษฎีการสอนดนตรีเบื้องต้นมาเป็นแนวทาง เนื่องจากแบบเรียนเครื่องดนตรีจะมุ่งเน้นให้นักเรียนเล่นเครื่องดนตรีได้ และใช้วิธีการอ่านโน้ตดนตรีตามทฤษฎีดนตรีสากล ซึ่งเป็นเรื่องยากอย่างยิ่งในการสอนเด็กเล็ก ผู้วิจัยจึงจะทดลองสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยใช้วิธีการของโคดาย ซึ่งเป็นแบบเรียนใหม่คิดค้นโดยผู้วิจัยเอง และยังไม่เคยมีการผลิตตำราดนตรีตามแนวทางนี้มาก่อน และประยุกต์กับวิธีการใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำหรับการเล่นประกอบ เพื่อผลการวิจัยจะได้นำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนคีย์บอร์ดให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการใช้วิธีการสอนแบบโคดายกับการสร้างแบบเรียนสำหรับเครื่องดนตรี
2. เพื่อสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยใช้วิธีการของโคดาย

คำถามงานวิจัย

วิธีการสอนดนตรีแบบโคดายสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิธีการเรียนดนตรีประเภทคีย์บอร์ดได้หรือไม่

สมมติฐานงานวิจัย

วิธีการสอนดนตรีแบบโคดาย สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิธีการเรียนดนตรีประเภทคีย์บอร์ดได้ในการเรียนสาระดนตรีทางการอ่านโน้ตแบบสัญลักษณ์ซึ่งมีด้วยกัน 2 มิติ คือ ระดับเสียง(Pitch) และ ความยาวสั้นของเสียง (Duration)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถใ้งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยใช้วิธีการของโคดาย” ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี เป็นการประยุกต์แนวคิดทฤษฎีดนตรีที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหลากหลายยิ่งขึ้น สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้และเผยแพร่ในวารสารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ การนำเสนอผลงานในการประชุมวิจัยระดับชาติได้

2. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะศิลปกรรมศาสตร์สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติดนตรีได้อย่างดีในรายวิชา ดังต่อไปนี้

- (1) ดส 342 การวิจัยดนตรีพื้นฐาน(Basic of Music Research)
- (2) ดส 351 ดนตรีคอมพิวเตอร์ 1 (Music Computer1)
- (3) ดส 412 ดนตรีคลาสสิกและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Classical Music and Modern Technology)
- (4) ดส 255 คีย์บอร์ดเพื่อการประพันธ์ดนตรี (Keyboard for Music Arrangement)
- (5) ดส 362 ดนตรีเพื่อผู้มีความสามารถพิเศษทางดนตรี (Music for Giftedness)
- (6) ดส 464 ดนตรีศึกษา (Music Education)
- (7) ดตศ 407 นวัตกรรมการสอนทางดนตรี (Innovation for Music Pedagogy)
- (8) ดตศ 471 ดุริยนิพนธ์ (Individual Study)

โดยสามารถนำงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอนทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างสรรค์งานดนตรีศึกษา ประยุกต์ใช้สร้างนวัตกรรมทางการศึกษา และศึกษาแนวคิดทางการวิจัยและพัฒนาในทางดนตรีให้กว้างขวางและหลากหลายขึ้นได้

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาตามแนวทางการสอนแบบโคตตาย เพื่อวิเคราะห์สาระการสอนดนตรีต่างๆ ในการสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นเท่านั้น
2. ผู้วิจัยศึกษาจากการวิจัยเอกสารและทดลองสร้างแบบเรียนสำหรับคีย์บอร์ดโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการทำงานในช่วงเวลา มกราคม – ตุลาคม 2555 เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรการเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด
2. ทฤษฎีดนตรี หมายถึง วิชาว่าด้วยการอ่านโน้ตดนตรี การฝึกเขียนโน้ต ความรู้เรื่องสสารดนตรีต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติดนตรี
3. การปฏิบัติดนตรี หมายถึง การบรรเลงเครื่องดนตรีคีย์บอร์ด
4. ทฤษฎีการสอนดนตรี หมายถึง ทฤษฎีการสอนดนตรีในระดับปฐมวัยที่ได้รับการยอมรับระดับสากล ได้แก่ การสอนดนตรีของโคตตาย, การสอนดนตรีของดาลโครซ, การสอนดนตรีของออร์ฟ และการสอนดนตรีของซูซูกิ
5. จิตวิทยาการสอนดนตรี หมายถึง การใช้หลักการของจิตวิทยาการศึกษา ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนดนตรีให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีดีขึ้น

การดำเนินงานและผลงานที่ได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับวิธีสอนโดยใช้แนวทางของโคตตาย และวิธีการสอนคีย์บอร์ด และวิธีการสอนที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ดนตรีช่วยสอน นำผลการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ดนตรีที่จำเป็นในการสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดมากำหนดเนื้อหาของการเรียน และทดลองสร้างชุดการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบโคตตายในทุกสาระการเรียน

ผลงานการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- (1)ในเรื่องระดับเสียง (Pitch) สาระทางดนตรีที่จำเป็นสำหรับการสร้างแบบเรียนทาง

ดนตรีในเรื่องระดับเสียง (Pitch) จัดเป็นความสำคัญเบื้องต้นที่การเรียนดนตรีแบบโคตตายให้การสอนแก่เด็ก ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการอ่านโน้ต และแนวคิด โด เคลื่อนที่ (movable do) ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกหัดและบทเพลงฝึกต่างๆ ให้สัมพันธ์กับการวางนิ้ว และการอ่านโน้ตสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้น ซึ่งเน้นให้เด็กได้ฝึกร้องเสียง และกดนิ้วบนแป้นคีย์บอร์ดให้จนเกิดความเข้าใจ โดยผสมผสานไปกับสัญลักษณ์ทางจังหวะเบื้องต้นด้วย ซึ่งได้ใช้บรรทัดห้าเส้นแบบไม่ถูกกำหนดโดยกุญแจเสียง (Blank Staff) และสร้างเงื่อนไขในการอ่านโน้ตโดยสมมติตัวโน้ตด้วยชื่อโน้ตตามระบบสากล โดยใช้แนวความคิดหลักประการหนึ่งของการสอนเรื่องระดับเสียงในระบบโคตตาย คือ การสอนโน้ตแบบซอล-ฟา (sol-fa teaching) กล่าวคือ การอ่านและการเขียนโน้ตได้เป็นเป้าหมายเบื้องต้นในระบบโคตตาย ทักษะทั้งสองต้องมาก่อนการเรียนดนตรีขั้นอื่นๆ โดยโน้ตตัวโด (C) ที่กำหนดขึ้นให้ผู้เรียนนั้นอยู่ในระดับเสียงที่แท้จริง คือ โดซำป (C#) แต่เพื่อการถ่ายทอดวิธีการบรรเลงจึงกำหนดโน้ตตัวนี้เป็นหลักในการอ่านและการปฏิบัติ และใช้ต่อเนื่องกันในแบบฝึกต่อมา

ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกหัดและบทเพลงฝึกต่างๆ ให้สัมพันธ์กับการวางนิ้ว และการฝึกการอ่านโน้ตสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้น ซึ่งเน้นให้เด็กได้ฝึกร้องเสียง และกดนิ้วบนแป้นคีย์บอร์ดให้จนเกิดความเข้าใจ โดยผสมผสานไปกับ

สัญลักษณ์ทางจังหวะเบื้องต้นด้วย คือ โน้ตตัวดำ โน้ตเข็บีจ 1 ชั้น และตัวหยุด ซึ่งสามารถสร้างทำนองเบื้องต้นได้ และพยายามใส่คำร้องเพิ่มเติมเข้าไปเพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการและสนุกสนานในการเล่น ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้เด็กได้สังเกตความแตกต่างของระดับเสียงขั้นพื้นฐาน สามารถอ่านโน้ตอย่างถูกต้อง และเล่นเครื่องดนตรีคีย์บอร์ดได้จากการอ่านโน้ต สามารถสรุปลำดับของการนำเสนอโน้ตได้ดังนี้

(1.1) โน้ตโด – เร ถูกนำเสนอเป็นลำดับแรก โด เร ที่สมมติขึ้นนี้ วางระดับเสียงของโน้ตที่ให้ความแตกต่าง คือ โด เป็นโน้ตใต้บรรทัดห้าเส้น เร เป็นโน้ตที่คาบเส้นของบรรทัดที่ 1 เป็นต้น

(1.2) โน้ต โด – เร – มี ถูกนำเสนอในลำดับต่อมา โดยเพิ่มโน้ตมีให้มีความแตกต่างในเรื่องระดับเสียงที่สูงที่สุด

(1.3) โน้ต ลา(ต่ำ) - โด – เร นำเสนอในลำดับต่อมา ซึ่งถูกกำหนดให้เล่นทั้ง 2 มือ ชาย-ขวา ซึ่งสามารถสร้างเสียงได้กว้างและแปลกไปจากเดิม กำหนดการอ่านในบรรทัดเดียวกัน แต่ให้โน้ตที่เป็นมือซ้าย มีแกนทางโน้ตคว่ำลง โน้ตที่เป็นมือขวามีแกนทางโน้ตหงายขึ้น เพื่อการสังเกตการอ่านโน้ตของเด็กได้ง่ายขึ้น และสร้างแบบฝึกหัดและบทเพลงขึ้น

(1.4) โน้ตโด-เร-มี ทั้งสองมือที่มีระยะห่าง 1 ช่วงคู่แปด (Octave) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวางนิ้วแบบใหม่ ซึ่งสามารถเล่นมือซ้ายและมือขวาร่วมกันได้ โดยกำหนดโน้ตที่เกิดขึ้นใหม่จากฐานความรู้เดิมของเด็ก คือ โด เร มี แต่ให้มีทั้งสองฝั่ง คือ ซ้าย และ ขวา ซึ่งสามารถสร้างความเข้าใจในเรื่องระยะห่างของเสียงช่วงคู่แปดได้ (octave)

(1.5) โน้ตโด-เร-มี-ฟา-ซอล โดยการกำหนดกุญแจซอล (G clef) ซึ่งเป็นการอ่านแบบมาตรฐาน และกำหนดโน้ตตามความเป็นจริง คือ โด เร มี ฟา และซอล และวางมือตามระดับเสียงจริงของโน้ตนั้น

จากการนำเสนอวิธีการสอนข้างต้นเด็กจะสามารถเรียนรู้การอ่านโน้ตตั้งแต่วิธีการสมมติข้อโน้ตกับระดับเสียงที่กำหนด จนถึงการวางเงื่อนไขในการอ่านโน้ตตามระดับเสียงจริงอย่างเป็นขั้นตอน

(2) ในเรื่องจังหวะ (Rhythm) ผู้วิจัยได้ใช้หลักวิธีการสอนเรื่องจังหวะของโคตาย ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 หัวข้อ คือ

(2.1) เกี่ยวกับลักษณะโน้ตและตัวหยุด โดยนำเสนอโน้ตที่มีความแตกต่างพื้นฐาน คือ โน้ตตัวดำ ซึ่งตั้งชื่อในการอ่านว่า ทา (ta) และโน้ตตัวเข็บีต 1 ชั้นว่า ทิ (ti) และโน้ตเข็บีต 1 ชั้นที่เรียงต่อกัน 2 ตัวว่า ทิ-ทิ (ti-ti) ซึ่งเมื่อนำมาเรียงติดต่อกันระหว่างโน้ตตัวดำกับตัวเข็บีตก็สามารถสร้างรูปแบบจังหวะได้หลากหลาย และในลำดับต่อมาผู้วิจัยได้รวมความคิดในเรื่องการอ่านโน้ตตามระดับเสียง รวมถึงคุณลักษณะของโน้ตทา และโน้ตทิ-ทิ เพื่อให้เกิดเป็นรูปแบบทำนองพื้นฐานขึ้น (melody patterns) และสร้างแบบฝึกหัดและบทเพลงให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติ เมื่อเด็กเกิดความคุ้นชินกับรูปแบบจังหวะพื้นฐานข้างต้น ผู้วิจัยได้ใส่ลักษณะการหยุดตัวดำเข้าไปด้วย เนื่องจากตัวดำสามารถทำให้เกิดวรรคตอนและวลีของทำนองได้หลากหลาย สามารถเอกลักษณ์ของทำนองเพลงให้เด่นชัด โดยให้เด็กมีความคิดเกี่ยวกับตัวหยุดว่าไม่ต้องออกเสียง และสร้างแบบฝึกหัดหลากหลายแบบและแต่งเพลงสำหรับฝึกโดยมีตัวหยุดร่วมด้วย ดังตัวอย่างภาพข้างล่างนี้

เพลง "ริง ริง"

เพลง "นักดนตรี"

ภาพ: แสดงการตัวอย่างบทเพลงที่มีลักษณะโน้ตและตัวหยุดประกอบกัน
ที่มา : ภาพโดยผู้วิจัย

(2.2) เกี่ยวกับเครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time Signature) ผู้วิจัยใช้อัตราจังหวะแบบ 2/4 ซึ่งเป็นอัตราจังหวะพื้นฐานที่ง่ายต่อการเล่น แต่ไม่ได้กำหนดเขียนตัวเลขเอาไว้ตั้งแต่ต้น เพื่อเป็นการขจัดปัญหาและข้อยุ่งยากในการอธิบายการสอน แต่สามารถสังเกตได้จากการใส่เส้นกันห้องในทุกเพลงและทุกแบบฝึก ได้นำเสนอความรู้เรื่องอัตราจังหวะในเล่มสุดท้ายของการสอน คือ ระดับชั้นอนุบาล 3 ภาคเรียนที่ 2 โดยกำหนดไว้ 3 แบบ คือ อัตราจังหวะห้องละ 2 คือ 2/4 อัตราจังหวะห้องละ 3 คือ 3/4 และอัตราจังหวะห้องละ 4 คือ 4/4 ดังนั้นในการจบแบบเรียนของผู้วิจัย เด็กจะได้เรียนรู้การอ่านโน้ตตามอัตราจังหวะที่เป็นมาตรฐานได้ในที่สุด

(3) ในเรื่องท่วงทำนอง (Melody) ผู้วิจัยได้ประพันธ์เพลงโดยใช้แนวคิดของการเรียนระบบโคตตาย คือ การใช้บันไดเสียงเพนตาโทนิค (Pentatonic Scale) และมีลักษณะทำนองเป็นท่อนสั้น ๆ เพื่อแสดงแนวความคิดดนตรีบางอย่าง โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ “แบบฝึกหัดสำหรับการร้อง 333” (333 Reading Exercises) เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก โดยใช้โน้ตเริ่มต้นเพียง 2 ตัว คือ โน้ตโดชาร์ป (C#) และเรแฟล็ต(Db) โดยการอ่านโน้ตและกำหนดโน้ตสมมติให้เป็นเสียง โด และเสียงเร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบันไดเสียง โด-เพนตาโทนิค นำมาสร้างเป็นบทเพลงต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะของจังหวะทำนอง (rhythmic pattern) ที่สนุกสนาน แล้วประพันธ์ทำนองเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของเพลงให้มีความสนุกสนาน น่าสนใจ และจดจำง่าย และใช้หลักการของบันไดเสียงเพนตาโทนิคเป็นแนวทางในการสร้างทำนอง โดยเริ่มจากโน้ตสมมติให้เป็นเสียง โด และเสียงเร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของบันไดเสียง โด-เพนตาโทนิค ในการสร้างบทเพลงในช่วงแรก ๆ และใช้รูปแบบของกระสวนจังหวะที่เป็นประโยคเพลงซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำได้ง่ายและพัฒนาขึ้นเป็น เสียง โด เร และเสียงมี ที่สมมติในคีย์บอร์ดแบ๊วที่เป็นสีดำ เพื่อให้ผู้เรียนระดับเด็กอนุบาลได้ฝึกกดได้โดยง่ายด้วย และเพิ่มโน้ตเสียง ลา –โด-เร สมมติเข้าไปในบทเรียนต่อมา ซึ่งเพิ่มความเป็นบันไดเสียงเพนตาโทนิคและได้ช่วงกว้างของเสียงมากขึ้น และพัฒนาขึ้นเป็นบันไดเสียงโด-เพนตาโทนิค ครบโน้ตทั้ง 5 ตัว คือ โน้ตโดชาร์ป (C#) แทนระดับเสียง ซอล โน้ตเรแฟล็ต(Db) แทนระดับเสียง ลา โน้ตฟาชาร์ป (F#) แทนระดับเสียง โด โน้ตซอลชาร์ป (G#) แทนระดับเสียง เร และโน้ตที่แฟล็ต (Bb) แทนระดับเสียง มี โดยมีการวางนิ้วมือซ้ายและขวาดังภาพข้างล่าง

(D) และพัฒนาสู่ ชั้นคู่ 3 เมเจอร์ (Major 3rd) เพื่อให้ได้ช่วงกว้างของการไล่เสียงที่มีท่วงทำนองน่าสนใจมากขึ้น โดยใช้ โน้ตฟาชาร์ป (F#) แทนเสียง โด ใช้โน้ตลาแฟล็ต (Ab) แทนเสียง เร ใช้โน้ต ทีแฟล็ต (Bb) แทนเสียง มี และชั้นคู่ 3 ไมเนอร์ (minor 3rd) เพื่อให้ได้คุณลักษณะของเสียงที่แตกต่างจาก Major โดยใช้โน้ตทีแฟล็ต (Bb) แทนเสียง ลา ใช้โน้ตโดชาร์ป (C#) แทนเสียง โด ใช้โน้ต มีแฟล็ต (Eb) แทนเสียง เร และชั้นคู่ลำดับสุดท้าย คือ โน้ตชั้นคู่ 4 เพอร์เฟก (Perfect 4th) และโน้ตชั้นคู่ 6 เมเจอร์ (Major 6th) ดังนั้นจะสังเกตได้ว่าชั้นคู่เสียงที่ถูกเลือกนำมาใช้ มีความสัมพันธ์ในเชิงของบันไดเสียงเพนตาโทนิค (pentatonic scale) ด้วย

(4.2) การสร้างประโยคเพลง และวรรคตอน (Phrase and Cadence) ในแต่ละบทเพลงที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จะมีลักษณะคล้ายกัน คือ มีประโยคถามและประโยคตอบ (Question and Answer phrase) และในแต่ละวรรคจะมี จุดพักบทเพลง (Cadence) ใช้อยู่ 2 แบบ คือ จบแบบไม่สมบูรณ์ (Imperfect cadence) ซึ่งจะใช้ในบรรทัดแรกของ ทุกเพลง ผู้เล่นเพลงจะมีความรู้สึกแบบไม่จบ และยังมีอีกประโยคหนึ่งรออยู่กับจุดพักบทเพลงแบบสมบูรณ์ (Perfect cadence) ซึ่งใช้ในตอนจบในแต่ละบทเพลง ดังภาพข้างล่าง

(5) ในเรื่องความเป็นดนตรี (Musicianship) ผู้วิจัยได้พยายามบรรจุสาระทางดนตรีที่จำเป็นสำหรับการสร้าง แบบเรียนทางดนตรีในเรื่องความเป็นดนตรี (Musicianship) ไว้ควบคู่กับการเรียนคีย์บอร์ดในแต่ละระดับ โดยมี บางส่วนเป็นกิจกรรม บางส่วนเป็นแบบฝึกหัด บางส่วนเป็นเกม เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนรู้และ เรียนรู้โดยไม่รู้สึกว่าการบังคับให้จดจำ ซึ่งจำแนกองค์ประกอบการเรียนทางด้านความเป็นดนตรีได้ดังนี้

(5.1) ความเข้าใจความหมายสัญลักษณ์ทางดนตรี ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอสัญลักษณ์โดยข้อความที่ ทำ ความเข้าใจได้ง่าย เช่น การนำเสนอเรื่องกฎแจชอลด้วยภาพประกอบคำอธิบายสั้นๆ เพื่อสื่อความหมายของกฎแจ ชอล ในแง่ของตำแหน่งที่ปรากฏ คือ ต้องอยู่ที่ต้นบรรทัด 5 เส้นเสมอ ซึ่งมีเหตุผลโดยเป็นหัวหน้าของตัวโน้ต นั้นหมายความว่า ในการเล่นดนตรีต้องให้ความสำคัญกับกฎแจเสียงซึ่งเป็นการกำหนดการอ่านเสียงทั้งหมดในเพลง นั้น และยังเป็นที่ตั้งของการกำหนดคีย์เสียงต่อไปอีกด้วย ซึ่งจะเป็นเรื่องที่ยากในการอธิบายให้ผู้เรียนในระดับอนุบาล เข้าใจความรู้ในเชิงสัญลักษณ์ที่ซับซ้อน แต่ควรอธิบายด้วยความคุ้นเคยและหลักการง่าย ๆ ดังเช่นภาพแสดงกิจกรรม เป็นต้น

ผู้วิจัยพยายามวางพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความดัง-เบา (Dynamic) ซึ่งจะเป็นพื้นฐานเกี่ยวกับการบรรเลงดนตรีและการตีความทางดนตรีในอนาคตได้ โดยใช้กิจกรรมภาพเปรียบเทียบ บรรยากาศในชีวิตประจำวัน เช่น เสียงจากเครื่องขยายเสียง เสียงกระชิบ เสียงระเบิด เสียงนกร้อง ฯลฯ มาใส่คำศัพท์ ทางดนตรี (Italian term) ที่จะใช้จริงในการบรรเลงดนตรี เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการและจดจำศัพท์เหล่านั้นได้

(5.2) การนำเสนอความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องดนตรี ผู้วิจัยใช้วิธีการทำกิจกรรมการระบายสี กิจกรรม ถามตอบจากภาพในการช่วยสร้างความเข้าใจเรื่องเครื่องดนตรี ซึ่งการสื่อสารด้วยการดูนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีควบคู่ไปกับความรู้ที่เขาจะได้รับด้วย และในการอธิบายเรื่องที่มีความลึกซึ้งขึ้น เช่น บทบาทของวาทยกร ผู้วิจัยก็ใช้วิธีการเดียวกัน คือ การอธิบายอย่างสั้นประกอบภาพ ซึ่งทำให้ผู้เรียนจดจำง่าย และเข้าใจบทบาทหน้าที่ ซึ่งเป็นการวางรากฐานความเข้าใจทางวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกให้กับผู้เรียนได้

การนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ทางดนตรีทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ระดับเสียง (Pitch) (2) จังหวะ (Rhythm) (3) ท่วงทำนอง (Melody) (4) เสียงประสาน (Harmony) และ (5) ความเป็นดนตรี (Musicianship) ซึ่งสามารถนำ แนวความคิดของการสอนในระบบโคดายไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดีกับการสร้างแบบเรียนคีย์บอร์ดเบื้องต้น แม้ว่า การเรียนตามระบบของโคดายจะเน้นความสำคัญเกี่ยวกับการร้องเพลง แต่วิธีการใช้สัญลักษณ์แทนตัวโน้ต และลำดับ ชั้นของการนำเสนอการสอนดนตรีจัดว่าเป็นวิธีที่สามารถใช้ได้กับการสอนเครื่องดนตรีอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

ทางด้านระดับเสียง สิ่งที่มีวิจัยได้นำแนวคิดมาใช้ คือ การใช้สัญลักษณ์โน้ตแบบซอล-ฟา (sol-fa teaching) มาใช้ในการนำเสนอโน้ตต่าง ๆ เช่น โด-เร ซึ่งเป็นการวางเงื่อนไขในการอ่านโน้ต และด้วยวิธีการนี้สามารถนำเสนอรูปแบบการอ่านโน้ตที่ผู้เรียนในปฐมวัยเข้าใจได้โดยง่าย การย้ายโดไปยังจุดต่าง ๆ ในบรรทัด 5 เส้น ทำให้ผู้เรียนจะสังเกตเฉพาะระดับเสียงที่ถูกนำเสนอเท่านั้น และทำให้หาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงที่กำหนดให้อ่าน กับลักษณะการบรรเลงตามโน้ตได้เป็นอย่างดี โดยที่เสียงที่ออกมาอยู่ภายใต้การนำเสนอบันไดเสียงเพนตาโทนิค จนพัฒนาไปสู่บันไดเสียงเมเจอร์ได้

การใช้คีย์บอร์ดเพื่อเป็นสื่อในการสอนดนตรี จะมีข้อดีที่แตกต่างจากเครื่องดนตรีอื่น ๆ หรือการร้อง กล่าวคือ เป็นเครื่องดนตรีที่ผลิตเสียงได้อย่างไม่เพี้ยนโน้ต จึงสามารถช่วยในการฝึกโสตประสาทผู้เรียนให้มีความเข้าใจเรื่องระดับเสียง บันไดเสียง ชั้นคู่เสียง และเสียงประสานได้ดี ช่วยในการอธิบายความรู้ทางทฤษฎีดนตรีได้ดีมาก

ทางด้านเรื่องจังหวะ การสอนด้วยวิธีแบบโคดายจะมีจุดเด่นตรงการฝึกอ่านโดยใช้คำพูดร้องแทนความสั้น-ยาวของเสียงโน้ต ซึ่งมีข้อดี คือ ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียนในระดับปฐมวัย และสามารถประสมตัวโน้ตและตัวหยุดในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นกระสวนจังหวะได้ง่ายขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้จุดเด่นนี้ในการนำเสนอการอ่านโน้ตประเภทจังหวะ

ในระบบโคดายที่ถูกประยุกต์นำไปใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการดัดแปลงลักษณะของโน้ตดนตรีให้เป็นเอกลักษณ์ เช่น ก้านตัวโน้ตที่ไม่มีหัวโน้ต ซึ่งใส่ชื่อที่บอกเสียงโน้ตกำกับไว้ในก้านโน้ตแต่ละตัว แต่ในการเขียนแบบฝึกคีย์บอร์ดของผู้วิจัย ใช้สัญลักษณ์สากลของโน้ตในการเขียน เนื่องจากได้วางพื้นฐานให้ผู้เรียนมีการอ่านระดับเสียงด้วยวิธีซอล-ฟา โดยใช้ โด เคลื่อนที่อยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องแปลงสัญลักษณ์โน้ตให้เป็นโน้ตก้านแบบไม่มีหัวอีก และทำให้ผู้เรียนไม่สับสนเมื่อต้องพัฒนาขึ้นไปอ่านโน้ตสากลที่มีระดับเสียงตามที่เล่นจริงต่อไป

ทางด้านท่วงทำนอง ผู้วิจัยได้สังเกตการเขียนแบบเรียนของโคดาย โดยพิจารณาจาก “แบบฝึกหัดสำหรับการร้อง 333” (333 Elementary Exercises) เป็นหลัก ซึ่งพบลักษณะของการสร้างประโยคเพลงที่น่าสนใจ คือ เน้นการใช้รูปแบบกระสวนจังหวะที่มีรูปแบบซ้ำๆ และดัดแปลงให้แตกต่างบ้างในบางประโยค แต่ก็ยังคงลักษณะเดิมไว้บ้าง เพื่อให้มีรูปแบบเป็นไปในทางเดียวกันทั้งเพลง ซึ่งเด็กจะสามารถจดจำได้ภายหลังจากที่ได้ปฏิบัติบทเพลงไป 2-3 รอบ ผู้วิจัยจึงใช้หลักการนี้ในการสร้างบทเพลงสำหรับฝึกคีย์บอร์ดพื้นฐานขึ้น โดยกำหนดให้เพลงมีลักษณะสั้นๆ ประมาณ 8 ห้องเพลง และให้มีประโยคเพลงถาม (question phrase) และประโยคเพลงตอบ (answer phrase) โดยมีลักษณะของการเลือกใช้รูปแบบจังหวะคล้ายๆ กัน หรือมีวลี (motive) ที่คล้ายกัน ซึ่งได้ใส่คำร้องเข้าไปด้วยในบทเพลง โดยคำนึงถึงระดับเสียงของวรรณยุกต์ภาษาไทย และคำสั้น-ยาว ที่เหมาะสมกับค่าความยาวตัวโน้ตแบบต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเรื่องประโยคเพลงได้ง่ายขึ้นตามประโยคเนื้อเพลงซึ่งใส่เข้าไปด้วย

ทางด้านการประสานเสียง แม้ว่าผู้วิจัยไม่ได้ใส่ลักษณะการประสานเสียงเข้าไปในแบบเรียนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยตรง แต่จะใช้ลักษณะขั้นคู่ซึ่งมาจากขั้นคู่ทำนอง (melodic interval) ซึ่งปรากฏอยู่ในประโยคเพลงต่างๆ โดยนำเสนอขั้นคู่ทางเมเจอร์ ไมเนอร์ จากช่วงแคบ เช่น ขั้นคู่ 2 สู่ช่วงกว้างของขั้นคู่ เช่น ขั้นคู่ 6 และขั้นคู่ 8 สาเหตุที่ไม่นำเสนอการประสานเสียงแบบขั้นคู่เปล่งเสียงพร้อมกัน (harmonic interval) เพราะผู้เรียนในระดับปฐมวัยจะปฏิบัติได้โดยยาก ซึ่งแนวคิดของการร้องประสานเสียงแบบโคดายจะใช้รูปแบบของการร้องแบบล้อเสียง (canon) หรือ เพลงวน (round) มาใช้ด้วยในระดับการเรียนที่สูงขึ้น ดังนั้น ถ้ามีการพัฒนาการเล่นประเภทรวมวง (ensemble) อาจจะใช้วิธีการนี้กับการเล่นเครื่องดนตรีหลายๆ ชิ้นได้เช่นกัน

ทางด้านความเป็นดนตรี เป็นการเติมเต็มความรู้ทั่วไปทางดนตรีเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจทางบริบทดนตรีสากล และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี ซึ่งในการเรียนในระบบโคดาย โคดายได้กล่าวว่า หูที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว ปัญญาที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว จิตใจที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว และฝีมือที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว เป็นลักษณะของนักดนตรีที่ดีพึงมีคุณลักษณะทั้งสี่ประการนี้จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาไปในขณะเดียวกันและมีความสมดุลกันโดยตลอด (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2537 : 13) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้หลักการเดียวกันนี้มาประยุกต์ใช้ นอกเหนือจาก

ความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนอ่านโน้ตได้ สามารถปฏิบัติคีย์บอร์ดได้ ผู้เรียนก็ควรต้องมีความเข้าใจความหมาย สัญลักษณ์ทางดนตรี เช่น สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความดัง – เบา (Dynamic) ซึ่งจะเป็นพื้นฐานเกี่ยวกับการบรรเลงดนตรีและการตีความทางดนตรีในอนาคตได้ และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องดนตรี การรวมวงดนตรี บทบาทของวาทยกร ซึ่งการเรียนรู้เรื่องดังกล่าวมานี้จะใช้วิธีการผ่านทางเกมส์ และกิจกรรมการระบายสี ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้อย่างสนุกสนานและจดจำได้ง่าย สามารถเชื่อมโยงความรู้ได้และเป็นพื้นฐานในการเรียนดนตรีต่อไปในอนาคตได้

จากการประยุกต์สาระทางดนตรีทั้ง 5 ด้านของโคดาย เพื่อสร้างเป็นแบบเรียนคีย์บอร์ดนี้ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจว่า วิธีการสอนดนตรีในระบบโคดายสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิธีการสอนปฏิบัติเครื่องดนตรีในระดับพื้นฐานได้ดียิ่ง สามารถสอนผู้เรียนในระดับปฐมวัยให้เข้าใจสัญลักษณ์ที่สมมติขึ้นทางดนตรีและนำไปสู่การอ่านโน้ตได้ สามารถใช้แนวคิดเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ประโยคเพลง ในการสร้างเป็นบทเพลงฝึกหัดขึ้นมาใหม่ ๆ ได้ไม่สิ้นสุด และสามารถเติมเต็มแนวคิดทางความเป็นดนตรี ได้ตามแต่ที่ผู้เขียนแบบเรียนต้องการ เช่น การสร้างวรรณคดีดนตรีอย่างง่าย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและอยากเรียนรู้ เหล่านี้รวมถึงจิตวิทยาการสอนดนตรีอันเป็นมรดกทางการสอนดนตรีศึกษาที่โคดายได้ให้แนวคิดไว้ ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปพัฒนาการเรียนดนตรีต่อไป

ผลงานวิจัย/ผลผลิต สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรืออื่น ๆ ที่ได้จากการทำวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

1. ได้ชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นโดยใช้วิธีการของโคดาย ซึ่งเหมาะกับการสอนในระดับปฐมวัย
2. ได้รูปแบบการวิจัยเชิงประยุกต์ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ในการสอนเครื่องดนตรีกับทฤษฎีการเรียนรู้ในระดับสากล ซึ่งสามารถนำไปขยายผลต่อทั้งในทางการสอนเครื่องดนตรีคีย์บอร์ดที่มีระดับสูงขึ้น หรือแนวทางในการใช้การสอนเครื่องดนตรีอื่นๆ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การสอนดนตรีในระบบของโคดาย ถือเป็นวิธีการสอนดนตรีที่สำคัญวิธีหนึ่งของโลก แต่ด้วยวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าขึ้นทุกขณะ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นครูดนตรี นักวิชาการดนตรี หรือผู้ปกครองสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อส่งเสริมการสอนดนตรีให้เกิดคุณค่า และเร้าความสนใจใฝ่เรียนของผู้เรียนได้อย่างยิ่ง ดังนั้น ถ้ามีการบริหารจัดการความรู้ทางดนตรีโดยผนวกกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็จะสามารถทำให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาดนตรีที่มีประโยชน์ต่อวงการดนตรีศึกษาต่อไปได้ ซึ่งความรู้ทางดนตรีที่มีคุณค่าในศตวรรษที่ 20 เช่น การสอนดนตรีแบบโคดาย, การสอนดนตรีแบบออร์ฟ, การสอนดนตรีแบบดัลโครซ, การสอนดนตรีแบบซูซูกิ, การสอนดนตรีแบบมอนเตสซอรี (Montessori Method) ฯลฯ เหล่านี้เป็นวิธีการสอนดนตรีที่ประสบความสำเร็จมาในศตวรรษที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ในข่ายได้ข้อกำหนดของสภาพแวดล้อมในยุคนี้ แต่ยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารนี้ น่าจะเป็นยุคสำคัญของการพัฒนาระบบการสอนจากความรู้ที่ตกผลึกมา นำไปสู่การค้นคว้าและพัฒนาหาวิธีการสอนดนตรีแบบใหม่ได้หลากหลายขึ้นในหลายมิติ จึงเป็นหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในวงการดนตรีศึกษาต้องตระหนักและสร้างสรรค์ต่อไป

งานวิจัยที่คาดว่าจะดำเนินการต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาขยายสาระทางดนตรีให้ครอบคลุมทั้งการเรียนดนตรีทั้งระดับต้น ระดับกลางและระดับสูง เพื่อศึกษาว่าในระดับการเรียนดนตรีที่สูงขึ้นนั้น วิธีการสอนในระบบโคดายจะสามารถนำมาใช้ได้โดยตรงหรือสามารถประยุกต์ใช้ได้บ้างในทางใดบ้างสามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะทางการเรียนได้ดีขึ้นหรือไม่ และหากขยายพัฒนาการวิจัยไปสู่การเล่นเครื่องดนตรีในประเภทอื่นๆ หรือการประสมวงดนตรีตามแนวทางเพลงร้องประสาน

แบบโคตาย ก็อาจจะสร้างความน่าสนใจในการเรียนดนตรีในทุกระดับได้ และอาจจะได้ผลการวิจัยที่มีประโยชน์ต่อวงการดนตรีศึกษามากขึ้นด้วย

งานวิจัยที่ทำต่อไปอนาคตอาจจะพัฒนาไปสู่การศึกษาถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสอนดนตรีด้วยการผสมผสานความรู้เดิมจากนักวิชาการดนตรีที่ใช้มาในศตวรรษที่ 20 นำมาพัฒนาสานต่อยอดแบบผสมผสาน ซึ่งในปัจจุบันก็เริ่มมีสถาบันการศึกษาบางแห่งก็มีการประยุกต์ใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย อีกทั้งแนวโน้มการศึกษาไทยมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เช่น มีการแจกแท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ขนาดพกพาให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา ดังนั้นการพัฒนาความรู้ทางดนตรีก็ต้องมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมเข้าไปด้วย เพื่อให้ดนตรีศึกษาในประเทศไทยมีความทันสมัยและส่งผลดีต่อผู้เรียนสูงสุด บุคลากรทางดนตรีศึกษาจึงควรมีการบริหารจัดการความรู้ที่ดีมากกว่าเป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- จงรัก พุกกะณานนท์. (2542). **หลักการสอนเปียโน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2537). **หลักการของโคตายสู่การปฏิบัติ : วิธีการด้านดนตรีศึกษาโดยการสอนแบบโคตาย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2540). **สังคตินิยม : ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2543). **การสอนดนตรีสำหรับเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2544). **โคไตสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์. (2545). **ปทานุกรมดนตรีสากล**. เชียงใหม่ : ฟThe Knowledge Center.
- พัชร เกิดศิริ. (ม.ป.ท.). **วิธีการสอนดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์**. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2555,จาก <http://www.ischool.in.th/courses/sound-and-music/music-for-the-young/>
- วิรัช ชูยสูงเนิน. (2520). **ดนตรีเบื้องต้นสำหรับครูประถม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2542) **จิตวิทยาการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bastien W. J.(1995). **How to teach piano successfully**. (3rd Edition).USA : Kjos Music Company.
- Choksy, L.(1999). **The Kodaly Method I**. (1st Edition). New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Choksy, L.(1999). **The Kodaly Method II**.(3rd Edition).New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Kiser,W. K. (n.d.) **What is Media Education?**. Retrieved July 20,2011, from <http://www.suite101.com/content/what-is-media-education-a79578>
- Kline F.T.(1997). **Classic Tunes & Tales**. (1st Edition).USA : Parker Publishing Company.